

Fonds Natuurinclusieve Streekboerderijen

*investeren in een gezond en
divers voedsellandschap*

Deze brochure geeft in kort bestek een overzicht van de doelen en werkwijze van het Fonds Natuurinclusieve Streekboerderijen. Het Fonds investeert in bedrijven die voedselproductie, natuurbeheer en landschapontwikkeling combineren, vanuit een integrale ecosysteembenadering. We hebben hiervoor een praktisch businessmodel ontwikkeld. Dit model wordt reeds toegepast op het bedrijf van BoerInNatuur in Brabant. Het voornemen is om de komende jaren nog minimaal zes nieuwe bedrijven op te zetten. De brochure is bedoeld voor potentiële investeerders in het Fonds, maar ook voor overheden, grondeigenaren en geïnteresseerde ondernemers.

Oktober 2019

Fonds Natuurinclusieve Streekboerderijen

www.streekboerderijen.nl

secretaris@streekboerderijen.nl

Inhoud

Samenvatting	4
1. Doelen en aanpak van het Fonds	5
2. Economie van de streekboerderij	9
3. Financiering en Fondsstructuur	13

Voor onderbouwing en verantwoording van deze brochure zijn losse bijlagen op aanvraag beschikbaar, o.a.:

- gewaskeuze en economie BoerInNatuur;
- economie en financiering van het Fonds;
- verklarende woordenlijst en documentatie;
- kennisontwikkeling en risicobeheersing.

Samenvatting

Doelen van het Fonds

Het Fonds Natuurinclusieve Streekboerderijen ondersteunt bedrijven die bijdragen aan een gezond ecosysteem en een rendabele voedselproductie. We hebben een bedrijfsmodel ontwikkeld waarin beide doelen elkaar versterken, met maximale synergie en meerwaarde voor mens en natuur.

Maatschappelijke impact

Natuurinclusieve streekboerderijen zijn ongeveer 25 ha groot en leveren een breed palet aan fruit, noten, groente, granen, eieren, zuivel en vlees. We gebruiken geen kunstmest, bestrijdingsmiddelen en krachtvoerkorrels, maar maken optimaal gebruik van natuurlijke processen. Bodemvruchtbaarheid en biodiversiteit zijn feitelijk onze belangrijkste productiefactoren. Die worden dan ook actief hersteld en vergroot. Omdat we werken met een gevarieerd mengsel van diepwortelende, meerjarige gewassen, hoeven we niet elk jaar te ploegen en te zaaien. Voor tal van planten en dieren creëren we zo een perfecte habitat. Daarnaast zorgen we voor een gezonde waterhuishouding, schone lucht, energiebesparing, educatie en een fantastisch landschap. En dat zonder jaarlijkse beheersubsidies van de overheid!

De oogst wordt ter plekke verwerkt en grotendeels afgezet in de directe omgeving. De opbouw van een actieve 'community' van klanten en vrijwilligers is onderdeel van ons bedrijfsmodel. Zo vergroten we het voedselbewustzijn van de mensen en geven we vorm aan een circulaire streekeconomie.

Kennisontwikkeling

Omdat er in Nederland nog weinig kennis en ervaring is met deze vorm van voedselproductie en het landbouwonderwijs hier nog niet op is toegesneden, besteden we veel aandacht aan kennisontwikkeling, scholing en begeleiding. Het Fonds en de natuurinclusieve boeren werken hiervoor nauw samen met kennisinstututen, zoals het Louis Bolk Instituut, dat de jaarlijkse monitoringrapportage verzorgt.

Financieringsmodel

Het Fonds investeert in grondverwerving, aanplant, opstallen, installaties en bedrijfsbegeleiding. We trekken hiervoor kapitaal aan bij beleggers. Het Fonds is op dit moment vooral aantrekkelijk voor ideële investeerders die de ontwikkeling van bedrijven met maatschappelijke impact willen ondersteunen en versnellen. Op termijn willen we ook institutionele beleggers met langjarige financieringsarrangementen binden aan het Fonds.

Van de omzet van de streekboerderij vloeit 30% terug naar het Fonds, voor afschrijvingen en herinvesteringen. Berekend is dat na zes jaar een omzet mogelijk is van circa € 4 ton per jaar, goed voor 3 fte's en een dividenduitkering van 3% op het ingebrachte kapitaal. Voorwaarde is dat de gronden kunnen worden aangekocht tegen natuurwaarde. In de eerste jaren ligt de omzet lager, omdat de aangeplante bomen en struiken dan nog geen vrucht dragen.

Fondsstructuur

Het Fonds is opgericht door landbouweconoom Coen van Beuningen. Hij staat aan de wieg van de experimentele biologische bedrijven Veld en Beek in Renkum en BoerInNatuur in Uden. Hier zijn de afgelopen acht jaar zeer waardevolle ervaringen opgedaan met de aanpak en opzet van natuurinclusieve streekboerderijen. De bedoeling is om de komende jaren nog zes van dergelijke bedrijven op te zetten.

De familie Van Beuningen heeft startkapitaal ingebracht in het Fonds. Het Fonds heeft inmiddels een gemengd bestuur en een uitgebreid ondersteunend kennisnetwerk. Het Louis Bolk Instituut is vaste adviseur van het bestuur en toezichthouder op de monitoring en kennisontwikkeling. Daarnaast zijn er vaste adviseurs voor teeltzaken, productontwikkeling en marketing.

1. Doelen en aanpak van het Fonds

Huidige landbouw niet duurzaam

Dat de huidige landbouw niet duurzaam is, behoeft nauwelijks nog betoog. We hebben onze voedselproductie georganiseerd als een industrie en we zijn de achterliggende natuurlijke processen uit het oog verloren. Diversiteit is vervangen door monocultuur, zelfregulering door steeds verdergaande manipulatie. Er is een wereldwijde handel in voedsel ontstaan, die de verbinding tussen consument en producent heeft verbroken. De gevolgen zijn duidelijk: de gezondheid van mens en natuur staan onder druk, we verliezen steeds meer levende bodem en het toenemende energie- en waterverbruik in de landbouw zijn onhoudbaar geworden.

Van alle kanten wordt opgeroepen tot een andere aanpak. In het recente rapport van het klimaatbureau IPCC wordt de noodklok geluid: als we landbouwgrond niet snel duurzamer gaan gebruiken en we de vleesconsumptie en voedselverspilling niet substantieel beperken, gaan we de klimaatdoelen van Parijs nooit halen. Ook de Nederlandse minister van landbouw pleit voor een volhoudbare 'kringlooplandbouw'.

Maar in de praktijk is dit nog niet zo eenvoudig. De mondiale voedselindustrie heeft de landbouw stevig in een houdgreep en veel boeren zitten vast aan langlopende financiële verplichtingen. De hoge grondprijzen en de ingewikkelde regelgeving vormen een serieus obstakel voor vernieuwing. Gelukkig zijn er steeds meer ondernemers die lokaal en duurzaam willen produceren, maar omdat de reguliere landbouw wordt gesubsidieerd en de milieukosten ervan worden afgewenteld op de maatschappij, kunnen zij moeilijk concurreren met het goedkope voedsel in de supermarkt.

We zullen alle zeilen bij moeten zetten om de noodzakelijke transitie te versnellen. Het Fonds Natuurinclusieve Streekboerderijen wil daaraan bijdragen.

Voedsel als ecosysteemdienst

Het Fonds heeft 2 doelen:

1. het creëren van een gezond ecosysteem;
2. het zorgen voor een rendabele voedselproductie.

De doelen worden in samenhang gerealiseerd door de oprichting en ondersteuning van natuurinclusieve streekboerderijen. Waar landbouw en natuurbeheer nu vaak nog gescheiden werelden zijn, komen ze in natuurinclusieve streekboerderijen samen. In onze visie is het leveren van voedsel een van de vele diensten die het ecosysteem de mens te bieden heeft. Een gezond ecosysteem is een voorwaarde voor gezond voedsel. De oogst van voedsel voor menselijke consumptie moet in balans zijn met de natuurlijke productiviteit van het ecosysteem. Overbenutting leidt automatisch tot degradatie van de bodem en verlies aan biodiversiteit, en is op termijn een bedreiging voor de hele voedselvoorziening.

Doel 1: gezond ecosysteem

Een gezond ecosysteem wordt gekenmerkt door een hoge mate van biodiversiteit en zelfregulering, zowel boven als onder de grond, en door een gezonde mineralenhuishouding en waterhuishouding.

De zon is een onuitputtelijke bron voor de productie van organische materiaal en zuurstof, waarbij CO₂ wordt vastgelegd. Een gezond ecosysteem produceert in principe voldoende voedsel voor de dieren én de mensen die onderdeel zijn van dat ecosysteem, mits ze niet meer onttrekken dan de planten produceren. Bomen en meerjarige gewassen zijn daarin belangrijk, want zij vangen veel zonlicht op en verrijken de bodem met hun wortels en bladval. In de natuurinclusieve streekboerderijen leveren zij een groot deel van de oogst. Op grondgebonden wijze worden ook dieren gehouden, die een essentiële rol spelen in de mineralenbalans en het landschapsbeheer.

In onze visie is de mens dus onderdeel van het ecosysteem. Het oogsten van voedsel, het aanplanten van (meerjarige) gewassen en het houden van landbouwhuisdieren, zijn naar onze mening niet strijdig met natuurbeheer, maar verbinden ons -als we het goed doen- juist heel sterk met de natuur.

Doel 2: rendabele voedselproductie

Een rendabele voedselproductie wil niet zeggen dat we streven naar een maximale opbrengst tegen minimale kosten, maar dat sprake is van een exploitatie die kostendekkend is in brede zin, dat wil zeggen zonder jaarlijks terugkerende beheersubsidies en zonder kosten af te wentelen op de maatschappij. Mede op basis van de ervaringen in Veld en Beek hebben we een bedrijfsmodel ontwikkeld waarmee dit mogelijk is, zonder afbreuk te doen aan de eerste doelstelling van een gezond ecosysteem.

Omdat we veel gebruik maken van meerjarige gewassen zijn de startkosten relatief hoog en duurt het een aantal jaren voordat er geoogst kan worden. Daar staat tegenover dat als de beplanting eenmaal is aangeslagen er weinig grondbewerking meer nodig is en er niet meer elk jaar opnieuw ingezaaid en beregend hoeft te worden. Dat bespaart heel wat jaarlijkse kosten. Ook hoeven we geen kunstmest en bestrijdingsmiddelen in te kopen, want we maken onze eigen compost -met hulp van het vee- en laten de natuur zoveel mogelijk het werk doen. Door de grote ecologische diversiteit is de kans op plagen kleiner dan in de monofunctionele landbouw. Doordat we streven naar een breed aanbod aan voedselproducten, die we deels via vaste abonnementen afzetten aan onze klanten in de omgeving, zijn we bovendien minder gevoelig voor fluctuaties in de markt.

In hoofdstuk 3 wordt nader ingegaan op de economie van de afzonderlijke streekboerderijen. De financiële bijdrage van het Fonds is bedoeld om de eerste onrendabele opstartjaren te overbruggen. In hoofdstuk 4 gaan we nader in op het financieringsmodel.

Natuurinclusief voedsellandschap

Het model van de natuurinclusieve streekboerderijen is een mix van principes uit biologische landbouw, agroforestry, permacultuur, voedselbosbouw en natuurbeheer. Het bedrijf bestaat uit een combinatie van voedselbossen, boomgalerijen, heggenlandschappen met strokenteelt en bosweiden. Het houden van runderen, kippen of andere dieren op grondgebonden wijze hoort daarbij. Daarom spreken we niet van voedselbos, maar van voedsellandschap. We bouwen voort op de eeuwenoude traditie van de gemengde landbouw, maar gebruiken ook nieuwe gewassen en technieken.

Living Lab

Op Slabroek bij Uden wordt het eerste proefbedrijf ontwikkeld, door BoerInNatuur. Dit bedrijf zien we als een 'living lab' voor natuurinclusieve voedselproductie. De komende jaren willen we nog minimaal zes van dergelijke bedrijven ontwikkelen in Nederland. Slabroek is een 'living lab' vanwege het innovatieve karakter van het bedrijf en de voorbeeldwerking voor andere bedrijven. Nu al wordt het veel bezocht door ondernemers, onderzoekers en overheden om te zien hoe we hier werken.

De eerste ervaringen zijn positief, maar we moeten nog veel leren en onderzoeken. Daarvoor hebben we een leeromgeving opgezet met verschillende kennisclusters en hebben we een monitoringsovereenkomst afgesloten met het Louis Bolk Instituut.

Vier thema's

We onderscheiden vier thema's die van belang zijn voor de bedrijfsontwikkeling:

1. inrichting en beheer;
2. productontwikkeling en marketing;
3. monitoring en risicobeheersing;
4. samenwerking en voorlichting.

De innovatie zit er vooral in dat we deze vier thema's (zie volgende pagina's) steeds in samenhang ontwikkelen, met maximale meerwaarde voor ecosysteem en streekeconomie. Hierdoor kunnen we ook tijdig bijsturen als dat nodig is.

Inrichting en beheer

Bij de keuze van een goede plek en vervolgens het ontwerp, de inrichting en het beheer van natuurinclusieve streekboerderijen hanteren we de volgende uitgangspunten:

- mogelijkheid om door te groeien naar een bedrijfsoppervlak van minimaal 20 ha;
- toepassing van diepwortelende meerjarige bomen en struiken (minimaal 300 stuks/ha);
- grote diversiteit aan soorten: we hanteren een groslijst van meer dan 100 soorten en variëteiten, en hebben criteria geformuleerd om voor elk bedrijf en elk bodemtype de beste soorten en variëteiten te kiezen;
- een zorgvuldig landschapsonwerp, afgestemd op bodemkenmerken, watersysteem, natuurwaarde en cultuurhistorie;
- optimale synergie met extensieve, grondgebonden dierhouderij (max. 1 gve/ha en 50 dieren van één soort op één plek/stal/ren);
- verbetering van de waterhuishouding en vermindering van de beregeningsbehoefte, door vergroting van het watervasthoudend vermogen van de bodem, herinrichting van sloten en aangepast waterbeheer;
- bieden van mogelijkheden voor natuurbeleving door recreanten, middels aanleg van paden en geven van excursies.

Productontwikkeling en marketing

Sleutel tot het succes is om een herkenbaar kwaliteitsproduct te leveren en voldoende klanten te bereiken. Daarom investeren we in productontwikkeling en marketing.

Voor Slabroek werken we bijvoorbeeld aan de ontwikkeling van een volledig lokaal geproduceerde mueslijijn, in samenwerking met graanpletterij De Halm. Op termijn willen we ook bijzondere honingbeswijn en diverse sappen en jammen gaan maken. Zo creëren we extra marge en kunnen we jaarrond bewaarproducten leveren, want de verwachte oogst is te groot om volledig in het verssegment weg te zetten.

Voor distributie en marketing werken we samen met andere producenten en ketenpartners in de streek. Voor elke streekboerderij wordt een webwinkel opgezet met vaste abonnementen en losse bestelmogelijkheden. De bestellingen worden geleverd aan een aantal ophaalpunten in de omliggende dorpen en steden. Met de verwachte oogst kunnen ongeveer 250 gezinnen van een gevarieerd dagelijks voedselpakket worden voorzien, tegen een redelijke prijs. De planning is dat ongeveer 40% van de oogst wordt verkocht via de abonnementen en 60% via losse bestellingen en andere kanalen.

Landelijk is er grote behoefte aan meer kennis over verwerkingstechnieken en toepassingsmogelijkheden voor nieuwe producten uit voedselbossen of voedsellandschappen, zoals verschillende typen bessen en noten. Slabroek wil hiervoor een demonstratie- en innovatiecentrum zijn.

Monitoring en risicobeheersing

Omdat er in Nederland feitelijk nog geen voorbeelden zijn van een bedrijfsmatige toepassing van natuurinclusieve voedselproductie op deze schaal hebben we een systeem voor monitoring en risicobeheersing opgezet. Daarbij kijken we zowel naar de bedrijfskundige resultaten als naar de ecologische doelrealisatie, en naar de wisselwerking daartussen.

Het Louis Bolk Instituut ziet als neutrale kennispartij toe op de ecologische monitoring. Onderdelen hiervan zijn een goede 'nulmeting' van de bodemvruchtbaarheid, de waterhuishouding en de vitaliteit van de gewassen. Jaarlijks worden voort-

gangsrapportages gemaakt, onder meer aan de hand van foto-analyses. Voor de monitoring van de biodiversiteit wordt samengewerkt met lokale natuurorganisaties. De monitoring moet onder meer uitwijzen in hoeverre voldaan wordt aan de overeengekomen 'kwalitatieve verplichting' met betrekking tot de te realiseren ecosysteemdiensten en natuur- en landschapsdoelen.

In de bedrijfskundige monitoring wordt onder meer gekeken naar de gewasopbrengsten, de energiebehoefte van het bedrijf, de arbeidsefficiëntie en de rendementsontwikkeling.

Samenwerking en voorlichting

Via social media, aanwezigheid op streekmarkten, educatieve activiteiten en gerichte publiciteit werken de streekboeren aan de opbouw van een betrokken community van klanten, vrijwilligers, leveranciers en afnemers. Het Fonds faciliteert dit, met name in de eerste jaren.

De ontwikkeling van de streekboerderij wordt goed afgestemd met de omwonenden, de betrokken overheden en andere belanghebbenden. We ondersteunen de streekboeren actief bij de organisatie van voorlichtingsbijeenkomsten en publiciteit en bij alle benodigde vergunningsprocedures. Daarbij is het cruciaal om een zo breed mogelijk draagvlak te krijgen.

Op landelijk niveau werken we samen met kennisinstellingen, verwante organisaties en de Rijksoverheid, om kennisuitwisseling te bevorderen en belemmeringen in regelgeving weg te nemen.

2. Economie van de streekboerderij

Rendabele exploitatie mogelijk

Berekend is dat een rendabele exploitatie van natuurinclusieve streekboerderijen mogelijk is. Omdat de natuur in principe zelf het werk doet, zijn de kosten voor grondbewerking, inzaaien, onkruidbestrijding, veevoer en bemesting beperkt. En omdat we de verwerking en afzet van het voedsel deels in eigen hand houden, zijn de marges hoger. Niettemin zal wel aan een aantal randvoorwaarden voldaan moeten zijn, om de business case sluitend te maken.

Voorbeeld BoerInNatuur in Slabroek

De economie lichten we toe aan de hand van de cijfers voor BoerInNatuur in Slabroek.

De tabel op de volgende bladzijde geeft een globaal overzicht van de investeringskosten, de exploitatiekosten en van de verwachte jaaromzet. Het overzicht geldt voor een situatie na ongeveer zes jaar, als de meeste gewassen productief zijn en behoorlijke oogstvolumes gehaald kunnen worden. Hieruit blijkt dat voldoende ondernemersinkomen gegenereerd kan worden voor 3 fte's. Voor de financieringslasten is uitgegaan van een rente van 3% op de investering van € 1,8 miljoen. Deze startinvestering wordt ingebracht door het Fonds.

De omzetverwachting is gebaseerd op de berekende productie van de dieren en de meer dan 20 toegepaste bomen en struiken, waarbij rekening is gehouden met een bepaald percentage aan oogstverliezen. Aan de kostenkant is rekening gehouden met 20% vervanging in de eerste niet-productieve jaren, omdat sommige soorten hier relatief nieuw zijn.

Van de verwachte jaaromzet van € 4 ton na 6 jaar zal ongeveer 70% komen van de meerjarige gewassen, inclusief bewaarproducten, en de resterende 30% van zuivel, eieren en vlees. Na 8 jaar zal het aandeel van de meerjarige gewassen ongeveer 80% zijn en kan de omzet oplopen tot meer dan € 6 ton. In de

eerste jaren is het aandeel van zuivel, eieren en vlees hoger en is de totale omzet lager, terwijl dan de kosten juist hoger zijn, vanwege de benodigde startinvesteringen. Daarom wordt van investeerders verwacht dat zij de eerste jaren afzien van rendement op het ingebrachte kapitaal.

Voorwaarden

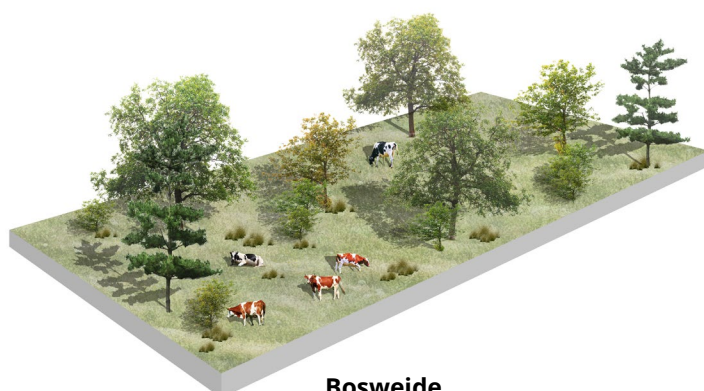
Voor grondaankoop is gerekend met een gemiddelde grondprijs van € 20.000 per ha. Dit komt overeen met de prijs van natuurgrond. Voor het proefbedrijf BoerInNatuur is dat een reële prijs, omdat de betreffende gronden deels al een natuurbestemming hebben en omdat BoerInNatuur naar verwachting ruimschoots kan voldoen aan de natuurdoelen van de provincie. Het kleinschalige voedsellandschap in combinatie met het ecologisch beheer levert een ideaal leefgebied op voor tal van soorten. Nu al worden hier bijzondere soorten aangetroffen, zoals das, kamsalamander en grauwe klauwier.

Voor zover aangekochte gronden een agrarische bestemming hebben, en daarmee een hogere prijs (die kan oplopen tot € 70.000 per ha), zal het Fonds een zogenaamde 'afwaarderingssubsidie' aanvragen bij de provincie. De gronden krijgen dan alsnog een natuurbestemming en de waardedaling wordt vergoed. In alle gevallen wordt bij overdracht van de gronden in een 'kwalitatieve verplichting' vastgelegd dat ecosysteemdiensten, biodiversiteit en landschap ontwikkeld, dan wel in stand gehouden zullen worden.

De provincie Brabant hanteert daarbij als voorwaarde dat de betreffende gronden zijn gelegen in het Natuurnetwerk Brabant en dat het beheer past binnen de regels voor de aangewezen natuur- en landschapsbeheertypen. Omdat deze (nationale) regels niet altijd goed aansluiten op de lokale praktijk, pleiten wij voor een aangepaste regeling voor natuurinclusieve voedsellandschappen. Hierover zijn we in gesprek met Rijk en provincie.

	KOSTEN	BATEN
INVESTERINGEN		
Grondaankoop	€ 500.000,00	
Erfinrichting en aanplant	€ 150.000,00	
Gebouwen	€ 800.000,00	
Installaties en werktuigen	€ 250.000,00	
Planning, advies en marketing	€ 150.000,00	
Aanloopverliezen en geaccumuleerde rente	€ 100.000,00	
Totale investering	€ 1.950.000,00	
Bijdrage uit de streek		€ 50.000
Bijdrage van provincie		€ 100.000
Bijdrage door Fonds		€ 1.800.000
EXPLOITATIE		
Jaarlijkse afschrijving / herinvestering	€ 36.000,00	
Financieringslasten (3% van € 1,8 miljoen)	€ 54.000,00	
Jaarlijkse kosten Fonds, monitoring, kennisontwikkeling	€ 30.000,00	
Lopende kosten	€ 100.000,00	
Ondernemersinkomen (3 fte)	€ 180.000,00	
Jaarlijkse exploitatielasten	€ 400.000	
Omzet meerjarige gewassen		€ 280.000
Omzet dierhouderij en overig		€ 120.000
Jaaromzet (na 6 jaar)		€ 400.000
30% afdracht Fonds		€ 120.000
70% t.b.v. ondernemers (VOF)		€ 280.000

Tabel: globale investerings- en exploitatiebegroting van BoerInNatuur voor de situatie zes jaar na aanplant van de meeste gewassen, dat wil zeggen omstreeks 2027.

Bosweide

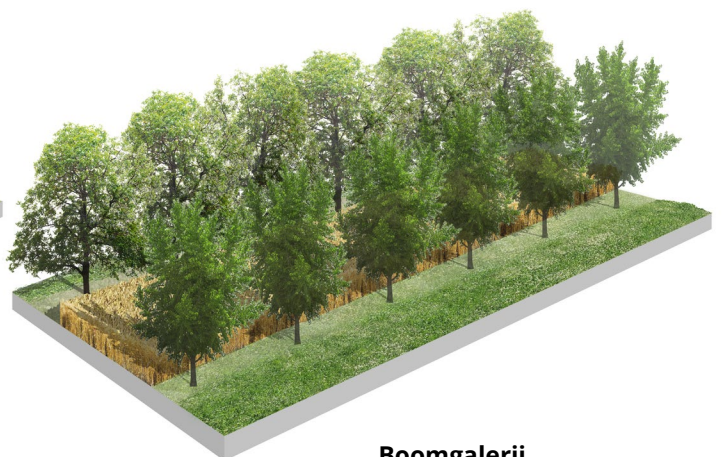
Voedselbos

BoerInNatuur op de Maashorst in Brabant is de eerste natuurinclusieve streekboerderij van het Fonds. Dit bedrijf moet uiteindelijk 25 ha groot worden, waarvan 4 ha voedselbos, 17 ha heggenlandschap, 3 ha boomgalerij en 1 ha bosweide plus extra graas mogelijkheden voor het jongvee in het aangrenzend natuurgebied. De veestapel bestaat uit 25 dubbeldoelkoeien en 250 kippen. Het bedrijf produceert fruit, noten, granen, melk, vlees, eieren en groente (uit de compoststal), en verwerkt een deel hiervan tot zuivel, muesli, wijn en andere bewaarproducten.

Heggenlandschap

Boomgalerij

3. Financiering en Fondsstructuur

Investeringsambitie

Het Fonds investeert in gronden, meerjarige aanplant, opstallen, installaties en bedrijfsondersteuning. Het Fonds trekt hiervoor kapitaal aan bij ideële beleggers. De ambitie is om de komende jaren zeven natuurinclusieve streekboerderijen te ontwikkelen. Daarna wil het Fonds ook langjarige financieringsarrangementen aangaan met institutionele beleggers.

Voorafgaand aan de verwerving van grond wordt geïnventariseerd of er geschikte streekboeren zijn voor de exploitatie, wat lopende verplichtingen en financiële risico's zijn, of voldoende Investeringsbudget beschikbaar is en wat het tijdspad is voor de transitie naar een natuurinclusieve streekboerderij. Landbouwgronden die jaren gebruikt zijn voor monoculturen hebben weinig biodiversiteit. Voor de transitie naar een natuurinclusief voedsellandschap is dan een aanzienlijke investering in tijd en geld nodig.

Aankoopcriteria

Criteria die het Fonds hanteert bij de verwerving van gronden zijn:

- Nabijheid van afzetmarkten, lokale bijdragen in de vorm arbeid of kapitaal, mogelijkheden om een adequaat distributienetwerk op te zetten;
- Goede bodem: bij voorkeur lemige of fijnzandige grond;
- Ligging grenzend aan begraasbaar natuurgebied;
- Beschikbaarheid van agrarisch bouwblok en bedrijfsgebouwen;
- In de nabijheid van de bedrijfsgebouwen is voldoende grond voor fijne teelten en huisweiden;
- De benodigde productierechten kunnen worden verkregen, eventueel door samenwerking met bestaande veehouders en telers (met voedselproductierechten).

Graag gaan wij met landgoedeigenaren of andere grondeigenaren die belangstelling hebben om een

natuurinclusieve streekboerderij te vestigen op hun terrein, in gesprek om te kijken wat de mogelijkheden zijn.

Werving van streekboeren

De eerste vereiste is dat er geschikte en enthousiaste ondernemers zijn die de exploitatie van de streekboerderij op zich willen nemen. Dit kunnen zowel startende ondernemers zijn als boeren die willen omschakelen. Kandidaten kunnen zich melden bij het Fonds, zonodig zal het Fonds actief kandidaten werven. Samen met de kandidaat-streekboeren wordt vervolgens een geschikte locatie gezocht en een bedrijfsplan opgesteld. Om een goede match te vinden tussen ondernemers en locatie zal een intensief begeleidingstraject worden doorlopen, waarbij het Fonds gerichte criteria en processtappen hanteert.

Werkwijze en omzetverrekening

Het Fonds stelt verworven gronden en activa ter exploitatie beschikbaar aan de streekboer. De streekboer brengt arbeid, expertise en daadkracht in, en optioneel vee. De maandelijks gerealiseerde omzet in de streekboerderij wordt als volgt verdeeld:

- 30% van de omzet gaat naar het Fonds, voor jaarlijkse kosten en afschrijvingen, die in overleg met de boeren omgezet worden in herinvestering en ontwikkeling;
- 70% van de omzet gaat naar de streekboer voor netto operationele kosten en ondernemersinkomen.

De kosten van het Fonds bestaan uit: beloning van de secretaris, administratiekosten, automatiseringskosten, kosten accountant.

De kosten voor de oprichting, fondsstructuur, directievoering en methodiekontwikkeling zijn gedragen door de initiatiefnemers van het Fonds. Ten behoeve van de ontwikkeling van streekboerderij BoerInNatuur is tot nog toe € 100.000 subsidie ontvangen

van de provincie Brabant en de prijsvraag Brood en Spelen. Een subsidie vanuit POP3 voor de vrijloopstal is toegezegd.

Fondsstructuur

De Fondsstructuur is opgezet om naar zeven streekboerderijen door te groeien. Om de risico's van de afzonderlijke streekboerderijen te scheiden, worden geletterde aandelen uitgegeven en worden door het Fonds en de afzonderlijke streekboerderijen gezamenlijke Streek BV's opgericht. Het Fonds Natuurinclusieve Streekboerderijen draagt het gebruiksrecht van de gronden en activa voor de streekboerderij over aan de Streek BV. De streekboeren vormen een Vennootschap onder Firma met minimale kapitaalbreng, waarin de Streek BV één van de vennoten is en gronden en activa beschikbaar maakt.

Voor het eerste bedrijf in Brabant is de Streek BV Maashorst opgericht. Fondsbestuurder C. van Beuningen is tevens directeur van de BV Maashorst, en is namens BV Maashorst venoot in de VoF BoerInNatuur, samen met de streekboeren Wilco de Zeeuw en Debbina van Vuuren.

De boeren in de VoF zijn verantwoordelijk voor de dagelijkse gang van zaken en de productie en afzet van de streekproducten. Samen met de streek BV voeren zij evaluaties en risicoanalyses uit. Op basis daarvan wordt in goed overleg (per kwartaal) besloten welke (her)investeringen prioriteit hebben.

Fondsbestuur

Het Fonds heeft een bestuur bestaande uit landbouweconoom Coen van Beuningen, planoloog Frank van Beuningen en landschapsarchitect Pieter Veen. Secretaris van het bestuur is Maarten van Beuningen.

De oprichter van het Fonds Coen van Beuningen staat aan de wieg van de experimentele biologische bedrijven Veld en Beek in Renkum en BoerInNatuur in Uden. Hier zijn de afgelopen acht jaar zeer waardevolle ervaringen opgedaan met een geheel nieuwe vorm van voedselproductie. Op basis daarvan is een systematische benadering ontwikkeld voor de planning, ontwikkeling en monitoring van natuurinclusieve streekboerderijen.

Toeziachter en adviseurs

Namens het Louis Bolk Instituut treedt Jan-Paul Wagenaar op als toezichhouder op kennisgebied. Hij is onder meer verantwoordelijk voor de jaarlijkse monitoringrapportage en de kennisontwikkeling. Vaste adviseurs van het Fonds zijn Sjef van Dongen van Fruitforlife (teeltadviezen) en Harry van Grinsven, oud-directeur van graanpletterij en mueslifabriek de Halm (productontwikkeling en marketing). Daarnaast beschikt het Fonds over een uitgebreid ondersteunend kennisnetwerk.

Aandeelhoudersvergadering

Jaarlijks wordt in juni de aandeelhoudersvergadering georganiseerd op een streekboerderij. Besproken worden het jaarverslag, de monitoringrapportage en de koers voor de komende jaren.

FONDSSTRUCTUUR

